การวิเคราะห์วงจรคาสเคดแบบ n ชั้นที่เหมาะสมที่สุด

The Analysis of optimized N-Stage cascade Circuit

นาย ชลัท ไทยสิทธิเวช รหัส 46361598

นาย ณปกรณ์ อรรคโชติ รหัส 46361614

i 508153l. e.2

ห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์
วันที่รับ 17 ม.ค. 2550
เลขทะเบียน 5000114
เลขเรียกหนังสือ.....
มหาวิทยาลัยนเรศวร

ปร.
ช238ก
2549

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า ภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ปีการศึกษา 2549

ใบรับรองโครงงานวิศวกรรม

หัวข้อโครงงาน	การวิเคราะห์วงจรคาสเคดแบบ n ชั้นที่เหมาะสมที่สุด		
ผู้ดำเนินโครงงาน	นาย ชลัท	ไทยสิทธิเวช	รหัส 46361598
	นาย ณปกรณ์	อรรคโชติ	รหัส 46361614
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.สมยศ	เกียรติวนิชวิไล	
สาขาวิชา	วิศวกรรมไฟฟ้า		
ภาควิชา	วิศวกรรมไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์		
ปีการศึกษา	2549		

.....

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร อนุมัติให้โครงงานฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า

คณะกรรมการสอบโครงงานวิศวกรรม

.....ประธานกรรมการ
(ดร.สมยศ เกียรติวนิชวิไล)

.....กรรมการ
(ดร.ชัยรัตน์ พินทอง)

.....กรรมการ
(ดร.สมพร เรืองสินชัยวนิช)

หัวข้อโครงงาน	การวิเคราะห์วงจรคาสเคดแบบ n ชั้นที่เหมาะสมที่สุด		
ผู้ดำเนินโครงงาน	นาย ชลัท	ไทยสิทธิเวช	รหัส 46361598
	นาย ณปกรณ์	อรรคโชติ	รหัส 46361614
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.สมยศ	เกียรติวนิชวิไล	
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ดร.ชัยรัตน์	พินทอง	
	ดร.สมพร	เรืองสินชัยวนิช	
สาขาวิชา	วิศวกรรมไฟฟ้า		
ภาควิชา	วิศวกรรมไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์		
ปีการศึกษา	2549		

บทคัดย่อ

โครงงานนี้เป็นการวิเคราะห์วงจรคาสเคดแบบ n ชั้น หรือวงจรทวีแรงดันโดยการออกแบบวงจรทวีแรงดันขึ้นแล้วทำการทดลองวงจรนั้น เก็บผลการทดลอง และคำนวนวงจรที่ออกแบบมาโดยใช้สูตรหา n Optimize จากสูตรในหนังสือ High Voltage Engineering Fundamentals E. Kuffel W.S. Zaengl ในโครงงานนี้จะนำผลการทดลองที่ได้มาเปรียบ เทียบกับค่าที่ได้จากการคำนวณด้วยสูตรทั้ง 2 สูตรเปรียบเทียบมีความคลาดเคลื่อน

จากการเปรียบเทียบพบว่า สูตรที่พัฒนาในโครงงานนี้ มีความใกล้เคียงกว่าสูตรคำนวณ ในหนังสือของ High Voltage Engineering Fundamentals E. Kuffel W.S. Zaengl โดยเฉพาะกรณีที่มีจำนวนสเตจต่ำ

Project Title	The Analysis of optimized N-Stage cascade Circuit		
Name	Mr. Chalat	Thaisitivej	ID 46361598
	Mr. Napakorn	Akkhachod	ID 46361614
Project Advisor	Mr. Somyot	Kaitwanidvilai	
Co- Project Advisor	Mr. Chairat	Pinthong	
	Mr. Somporn	Ruangsinchaiwanich	
Major	Electrical Engineering.		
Department	Electrical and computer Engineering.		
Academic Year	2006		

.....

ABSTRACT

This project studies the analysis of n – stages cascades circuit .The implementation of circuits was applied on practical work . The experimental results simulation results and calculation based on theory are compared by using 2 formula. One is – from the HV book [High Voltage Engineering Fundamentals E. Kuffel W.S. Zaengl] and other is formulated by our Research.

By comparison the formula developed in the project has smaller error compared. To the formula form [High Voltage Engineering Fundamentals E. Kuffel W.S. Zaengl]especially in small stage of cascade circuit.

กิตติกรรมประกาศ

โครงงานวิศวกรรมเรื่องการวิเคราะห์วงจรคาสเคดแบบ n ชั้นที่เหมาะสมที่สุดนี้ได้รับความอนุเคราะห์จาก ดร.สมยศ เกียรติวนิชวิไล ดร.ชัยรัตน์ พินทองและ ดร.สมพร เรืองสินชัยวนิช อาจารย์ประภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์ คณะวิศวะกรรมศาสตร์ นาย ระพิน เตี้ยนกลิ่น หัวหน้างานช่าง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ตลอดจนทุกท่านที่มิอาจเอ่ยนามได้ครบ ณ ที่ได้ช่วยสละเวลาและความรู้อันมีค่ามาช่วยเหลือจนโครงงานสำเร็จลุล่วงด้วยดีตลอดมา ทางผู้จัดทำขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ชลัท ไทยสิทธิเวช

ณปกรณ์ อรรคโชติ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย .....ก

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ .....ข

กิตติกรรมประกาศ .....ค

สารบัญ .....ง

สารบัญตาราง .....ฉ

สารบัญรูป .....ง

บทที่ 1บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของโครงการ 1

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงงาน 1

1.3 ขอบข่ายของโครงงาน 1

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน 2

1.5 แผนการดำเนินงาน 3

1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ 4

1.7 งบประมาณของโครงงาน 4

บทที่ 2 ทฤษฎี

2.1 วงจรทวีแรงดัน 5

2.2 การหาจำนวนชั้นที่พอเหมาะ n – Optimum ที่ได้จากการค้นพบใหม่ 11

2.3 การไหลของกระแสไฟฟ้าในวงจรทวีแรงดัน 11

บทที่ 3 วิธีดำเนินงาน

3.1 ออกแบบวงจรทวีแรงดัน 17

3.2 การเลือกใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับวงจร 17

3.3 คำนวณวงจรที่ออกแบบมาโดยใช้สูตรหา n – optimize สูตรเดิมและสูตรใหม่ที่ได้จากการคำนวณ 21

3.4 การคำนวณแรงดันที่ออกมาแต่ละ stage 22

3.5 การคำนวณหาค่า ripple ของวงจรทวีแรงดัน 23

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

3.6 การนำวงจรทวีแรงดันที่ได้ออกแบบมาต่อเป็นวงจรจริง 24

3.7 การปล่อยกระแสไฟฟ้าไหลผ่านวงจร 24

3.8 การเก็บค่าต่างๆ และกราฟโดยใช้ออสซิลโลสโคป 26

บทที่4 ผลการดำเนินการ

4.1 ผลการทดลองที่ได้จากวงจรทวีแรงดันที่ได้ออกแบบไว้ 28

4.2 ผลการคำนวณโดยใช้สูตรทั้ง 2 สูตร 34

4.3 การนำผลการทดลองที่ได้มาเปรียบเทียบการคำนวณ 36

4.4 นำผลที่ได้จากการทดลองจริงมาเปรียบเทียบค่าที่ได้จากการคำนวณ 37

บทที่ 5สรุปผลการดำเนินงานและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการดำเนินงาน 38

5.2 ปัญหาและอุปสรรค 39

5.3 ข้อเสนอแนะ 39

เอกสารอ้างอิง 40

สารบัญตาราง

ตารางที่ หน้า

ตารางที่ 3.1 คุณสมบัติของไดโอด 19

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบ n – optimize จากสูตรทั้งสอง 36

ตารางที่ 4.2 ผลการทดลองแรงดันที่ออกมาจากวงจรทวีแรงดัน 37

สารบัญรูป

รูปที่ หน้า

2.1 วงจรแบบ cockcroft walton 5

2.2 จำนวนชั้นแรงดันที่จุดต่างๆขณะ no load 7

2.3 วงจรขั้นบันไดของ Cockcroft Walton 7

2.4 แรงดันระลอกของวงจรขั้นบันได 9

2.5 วงจรทวีแรงดัน2เท่าแบบฮาล์ฟเวฟ 12

2.6 แสดงการทำงานของวงจร 12

2.7 วงจรทวีแรงดัน 2 เท่าแบบฟูลเวฟ 13

2.8 วงจรทวีแรงดันแบบ n เท่า 14

2.9 วงจรทวีแรงดันฟูลเวฟสามเท่า 15

2.10 วงจรทวีแรงดันฟูลเวฟสี่เท่า 16

3.1 วงจรทวีแรงดันที่ออกแบบ 17

3.2 ตัวเก็บประจุอิเล็กทรอไลท์ 18

3.3 ตัวเก็บประจุเซรามิค 18

3.4 ตัวเก็บประจุที่ใช้จริง 18

3.5 ไดโอด เบอร์ 1N4007 19

3.6 รีโอสตัส 20

3.7 โพเทนชิโอมิเตอร์ 20

3.8 การต่อวงจรทวีแรงดันที่ได้ออกแบบ 24

3.9 การทำการทดลอง 25

3.10 ตัวต้านทานปรับค่าได้ 25

3.11 ออสซิลโลสโคป 26

3.12 สายสโคป 26

3.13 การเก็บผลการทดลองโดยใช้ออสซิลโลสโคป 27

4.1 แรงดัน 1 Stage 28

4.2 ripple voltage ของ 1 Stage 29

4.3 แรงดัน 2 Stage 29

4.4 ripple voltage ของ 2 Stage 30

4.5 แรงดัน 3 Stage 30

สารบัญรูป(ต่อ)

รูปที่	หน้า
4.6 ripple Voltage ของ 3 Stage	31
4.7 แรงดัน 4 Stage	31
4.8 ripple voltage ของ 4 Stage	32
4.9 แรงดัน 5 Stage	32
4.10 ripple voltage ของ 5 Stage	33
4.11 แรงดัน 6 Stage	33
4.12 ripple voltage ของ 6 Stage	34
4.13 กราฟระหว่าง Stage กับ สูตรคำนวณ	36
4.14 กราฟระหว่างแรงดันกับจำนวน Stage	37
5.1 กราฟเปรียบเทียบความคลาดเคลื่อน	38

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของโครงการ

วงจรทวีแรงดัน(Voltage Multiplier) นั้นสามารถทวีแรงดันไฟฟ้าจากแรงดันต่ำให้สูงขึ้นได้ ซึ่งแรงดันไฟฟ้าที่ทวีสูงขึ้นนั้นจะขึ้นอยู่กับจำนวนชั้น (stage) ของวงจรทวีแรงดัน ยิ่งจำนวนชั้นมากแรงดันไฟฟ้าก็จะทวีมากขึ้นด้วย แต่ว่าการเพิ่มขึ้นของแรงดันไฟฟ้านั้นจะมีจุดที่เหมาะสมที่สุด คือเมื่อปล่อยกระแสไฟฟ้าไหลเข้าสู่วงจรทวีแรงดันแรงดันไฟฟ้าที่ออกมาจากวงจรทวีแรงดันจะเพิ่มสูงขึ้นเป็นอัตราหนึ่งยิ่งเพิ่มจำนวนstageอัตราการทวีแรงดันก็ยิ่งเพิ่มขึ้น แต่ว่าเมื่อเพิ่มจำนวนstageไปถึงค่าหนึ่งอัตราการทวีแรงดันก็จะค่อยๆลดลงหรืออัตราของแรงดันไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นในที่เทียบกับวงจรก่อนหน้านี้(จำนวนstageน้อยกว่า)จะมีอัตราการทวีแรงดันต่ำกว่าดังนั้นเราจึงต้องหาจำนวน stage ของวงจรทวีแรงดันที่ทำให้มีแรงดันไฟฟ้าออกมามากที่สุดโดยที่ใช้จำนวนstage น้อยที่สุดหรือเหมาะสมที่สุด (Optimize) นั่นเอง การหาค่าที่เหมาะสมที่สุดเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของอุปกรณ์ที่นำมาใช้ต่อวงจรวิธีการที่จะใช้ในการหาค่าที่เหมาะสมที่สุดของวงจรทวีแรงดันนั้นคือการต่อวงจรจริงๆแล้ววัดค่าต่างๆ เปรียบกับการคำนวณด้วยสูตรที่นำมาคำนวณหาชั้นที่มีอยู่ในหนังสือกับสูตรที่คำนวณหาชั้นที่ได้จากการค้นพบใหม่ว่าสูตรที่ใช้กันในหนังสือมีความคลาดเคลื่อนมากกว่าสูตรที่หามาได้

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงงาน

1.2.1 เพื่อค้นหาสูตรหา n Optimizeของวงจรทวีแรงดันที่เหมาะสมกว่าสูตรเดิม

1.2.2 ลดการสูญเสียในกระบวนการต่อวงจรทวีแรงดัน โดยลดการใช้อุปกรณ์ที่ใช้ในการต่อวงจรทวีแรงดัน

1.2.3 เพื่อศึกษาวงจรทวีแรงดัน

1.3 ขอบข่ายของโครงงาน

1.3.1 ออกแบบวงจรทวีแรงดันและทำการต่อวงจรจริง ทำการปล่อยกระแสไฟฟ้าเข้าวงจรแล้ววัดแรงดันขาออก เก็บข้อมูลต่างๆโดยใช้ออสซิลโลสโคป

1.3.2 ทำการคำนวณวงจรทวีแรงดันที่ออกแบบมาโดยใช้สูตรทั้ง 2 สูตร

1.3.3 เปรียบเทียบระหว่างผลการทดลอง กับผลการคำนวณที่ได้จากสูตรทั้ง 2 สูตร

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับการคำนวณวงจรทวีแรงดัน(Voltage Multiplier)

1.4.2 ออกแบบวงจรทวีแรงดัน(Voltage Multiplier) และคำนวณค่าแรงดันขาออกและจำนวนชั้นเหมาะสมที่สุด

1.4.3 ต่อวงจรที่ได้ออกแบบมาวัดค่า

1.4.4 นำค่าที่ได้จากการวัดมาเปรียบเทียบกับการคำนวณ

1.4.5 สรุปผลและเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

1.5 แผนการดำเนินงาน

กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินงาน (เดือน)				
	1	2	3	4	5
1.ศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับการคำนวณวงจรทวีแรงดัน (Voltage Multiplier)					
2.ออกแบบวงจรทวีแรงดัน(Voltage Multiplier) และคำนวณค่าแรงดันขาออกและจำนวนชั้นหมาะสมที่สุด					
3. ต่อวงจรที่ได้ออกแบบมาวัดค่า					
4. นำค่าที่ได้จากการวัดมาเปรียบเทียบกับการคำนวณ					
5.สรุปผลและเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์					
7.เก็บผลการทดลองโดยเปรียบเทียบกับระบบเดิมกับระบบที่ปรับปรุง					
8. แก้ไขข้อผิดพลาด สรุปผลและจัดทำรายงาน					

1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 เพื่อหาจำนวนชั้นที่เหมาะสมที่สุดในการต่อวงจรทวีแรงดัน

1.6.2 ลดการสูญเสียในกระบวนการต่อวงจรทวีแรงดัน โดยลดการใช้อุปกรณ์ที่ใช้ในการต่อวงจรทวีแรงดัน

1.7 งบประมาณของโครงงาน

1.7.1 ค่าถ่ายเอกสารและค่าเข้าเล่มโครงงาน	800 บาท
1.7.2 ค่าอุปกรณ์ต่างๆ	1,000 บาท
รวมเป็นเงิน	1,800 บาท

มหาวิทยาลัยนเรศวร

บทที่ 2

ทฤษฎี

2.1 วงจรทวีแรงดัน

วงจร rectifier แบบขั้นบันได(Cascade circuit for dc. High Voltage)

ในกรณีที่ต้องการศักดาไฟฟ้ากระแสตรงสูงมากๆ เราจะสร้างโดยใช้วงจรพื้นฐานของวงจรแรงดัน rectifier แบบสองเท่า นำมาต่อกันเป็นแบบขั้นบันได ซึ่งนิยมใช้อยู่ 2 ชนิด คือ

2.1.1 แบบ Cockcroft Walton

ใช้หลักการของ n – stage single phase cascade

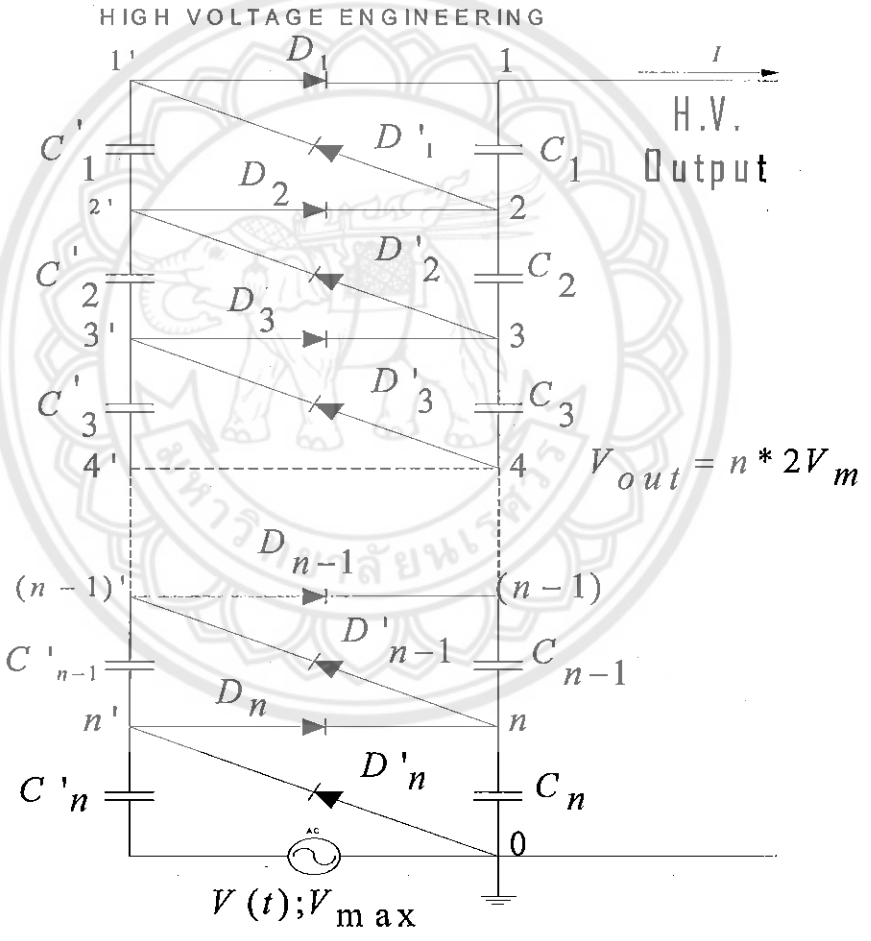

รูปที่ 2.1 วงจรแบบCockcroft Walton

การทำงาน ของ Cockcroft Walton ขณะ no load จะใช้วงจร rectifier แบบแรงดัน 2 เท่ามาต่อ อนุกรมกัน n ชั้น โดยแต่ละชั้นประกอบด้วย

- diode 2 ตัว
- capacitor 2 ตัว ตัวแรกเป็นตัวเก็บพักประจุ ตัวที่ 2 ทำหน้าที่เป็น filter
- capacitor ที่ทำหน้าที่พักประจุได้แก่ C_1', C_2', C_3', C_4',
- capacitor C_1, C_2, C_3, C_4, ทำหน้าที่ filter
- diode D_1', D_2', D_3', D_4' จะนำกระแสในช่วงคลื่นบวก
- diode D_1, D_2, D_3, D_4 จะนำกระแสในช่วงคลื่นลบ
- วงจรสร้างแรงดันแต่ละครั้งจะสร้างแรงดันเป็น 2 เท่าของค่าแรงดันสูงสุด คือ $2V_m$
- เมื่อเทียบกับ ground แรงดันคร่อมที่ จุด b = $2V_m$ จุด c = $4\ V_m$, จุด d = $6\ V_m$, จุด e = $8\ V_m$

ข้อสังเกต

Capacitor และ diode แต่ละตัวจะต้องทนแรงดันได้ 2 เท่าของค่าสูงสุด ยกเว้น capacitor C_4' เท่านั้นที่ทนแรงดันสูงสุดได้เพียง $1V_m$ เมื่อต้องการแรงดันสูงๆ จะต้องนำมาต่อเป็นขั้น บันได หลายๆชั้น ซึ่งจะมีค่า = $2.n.V_{ma}$ เมื่อ n = จำนวนชั้นแรงดันที่จุดต่างๆ ของ Cockcroft Walton ขณะ no load

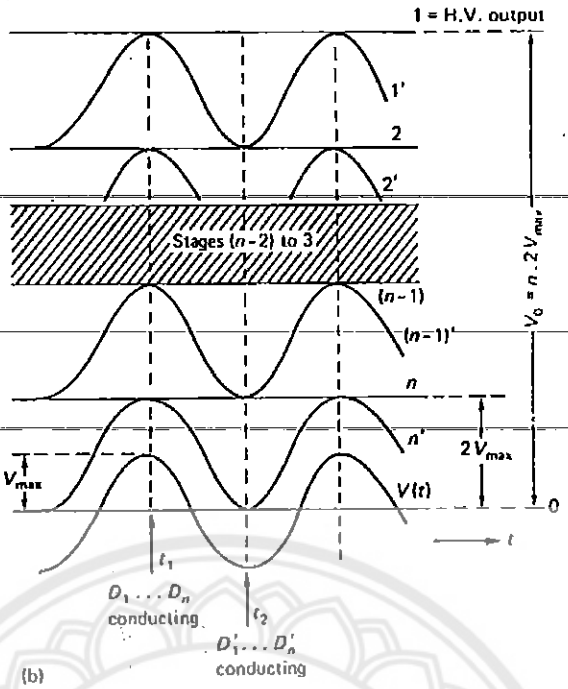

รูปที่ 2.2 จำนวนชั้นแรงดันที่จุดต่างๆขณะ no load

2.1.2. การทำงานของวงจร Cockcroft Walton ขณะต่อ load

ขณะ no load วงจรขั้นบันไดของ Cockcroft Walton จะมีแรงดัน output เป็น 2 เท่าของค่าแรงดันสูงสุดที่ใส่เข้ามา คูณด้วยจำนวนชั้น แต่เมื่อ load จะมีแรงดันตกคร่อม C และ D ทำให้แรงดัน output ที่จุด C น้อยกว่า $8V_{max}$

การคำนวณแรงดันตก ΔU

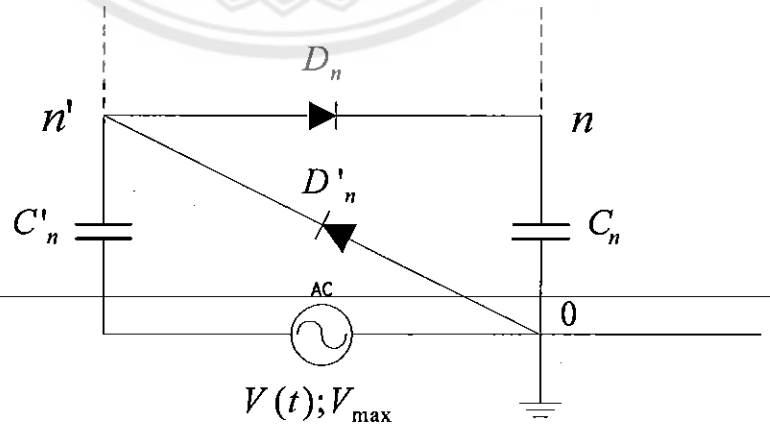

รูปที่ 2.3 วงจรขั้นบันไดของ Cockcroft Walton

พิจารณาที่ Stage n ; คาปาซิเตอร์ C'_n จะถูก Charge จนกระทั่งแรงดันมีค่าเท่ากับ V_{max} ถ้าไม่มีการสูญหายของประจุ C_n จะมีค่าแรงดันที่

$$(V_{cn})_{max} = 2V_{max} - \frac{nq}{C'_n}$$

$$= 2V_{max} - DV_n \qquad (2.1)$$

ถ้า คาปาซิเตอร์ทุกตัวในชุดของวงจร มีค่า

$$C_1 = C'_1 = C_2 = C'_2 = \ldots\ldots\ldots\ldots C_n = C'_n = C$$

ดังนั้น Voltage Drop ในแต่ละ Stage คือ

$$\Delta V_n = (\frac{q}{C})n$$

$$\Delta V_{n-1} = (\frac{q}{C})\left[2n+(n+1)\right]$$

$$\Delta V_1 = \left[\frac{q}{C}\right]\left[2n+2(n-1)+2(n-2)\ldots\ldots+2(n-(n-1))\right]$$

และ $$q = \frac{I}{f}$$

$$\Delta V_0 = \frac{I}{fC}\left[\frac{2n^3}{3}+\frac{n^2}{2}-\frac{n}{6}\right]$$

$$\Delta V_0 = \frac{I}{fC}\left[\frac{2n^3}{3}-\frac{n}{6}\right]$$

$$(V_0)_{max} \approx 2nV_{max} - \frac{I}{fC}\left[\frac{2n^3}{3}\right] \qquad (2.2)$$

2.1.3 การคำนวณหาแรงดันระลอก (Ripple)

แรงดันระลอกของวงจรขั้นบันไดก็อาจหาได้เช่นเดียวกับวงจรที่มีไดโอดและตัวเก็บประจุกรองกระแสอย่างละตัว

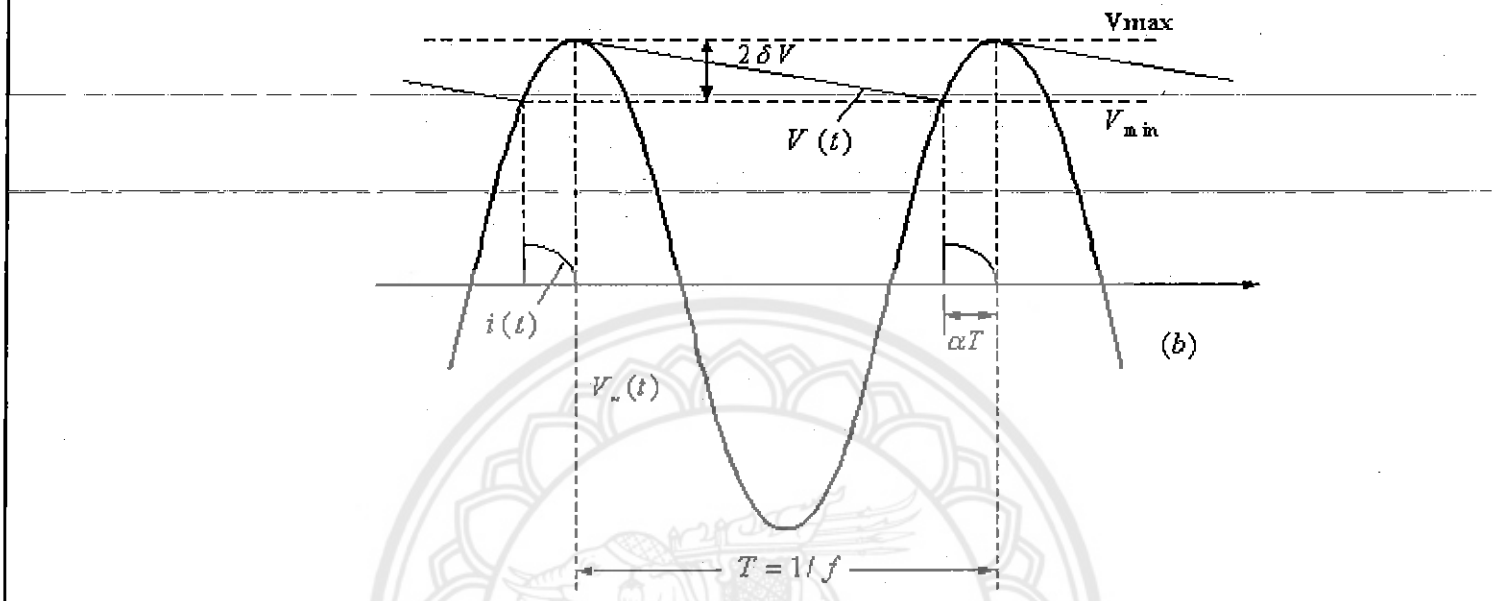

รูปที่ 2.4 แรงดันระลอกของวงจรขั้นบันได

ซึ่งมีความสัมพันธ์คือ

$$Q = 2\delta VC = IT$$

$$\delta V = \frac{IT}{2C} = \frac{I}{2fC}$$

จะได้

$$\delta V = \frac{I_{dc}}{2fC} \qquad (2.3)$$

เมื่อ I_{dc} คือ กระแสตรงที่จ่ายให้โหลด

f คือ ความถี่ของแรงดันกระแสสลับที่จะแปลงเป็นกระแสตรง

C คือ ความจุไฟฟ้าของตัวเก็บประจุกรองกระแส

แรงดันระลอก(Ripple)ทั้งหมด

$$\delta V = \frac{I_{dc}}{2f}\left[\frac{1}{C_1} + \frac{2}{C_2} + \frac{3}{C_3} + \ldots + \frac{n}{C_n}\right]$$

ถ้า $C_1 = C_2 = C_3 = C$ แล้ว

$$\delta V = \frac{I_{dc}}{2fC}(1 + 2 + 3 + \ldots n)$$

$$= \frac{I_{dc}}{2fC} n\left[\frac{n+1}{2}\right]$$

ถ้าวงจรมี n ชั้น จะได้ TotalRipple

$$\delta V = \frac{n(n+1)}{4}\left[\frac{I_{dc}}{fC}\right] \qquad (2.4)$$

2.1.4 จำนวนขั้นบันไดที่พอเหมาะ n – Optimum

การสร้างแรงดันกระแสตรงด้วยวงจรขั้นบันได เราอาจสร้างแรงดันให้สูงขึ้นได้โดยการเพิ่มจำนวนขั้น ในทางปฏิบัติถ้าหากกำหนดค่ากระแสโหลด I_d ให้จากค่าความจุไฟฟ้าที่มีความถี่ของตัวจ่ายที่กำหนด จะพบว่าถ้ายิ่งเพิ่มจำนวนขั้นสูงมากเกินไป จะทำให้แรงดันตกมาก แรงดันที่ได้ออกมาที่โหลดกลับต่ำลง แสดงว่าจำนวนขั้นของวงจรมีขีดจำกัด หรือ มีค่าพอเหมาะที่สามารถสร้างแรงดันได้สูงสุดคือ n ที่จะทำให้ V_d สูงสุด

เมื่อ V_d เป็นแรงดันกระแสตรงที่โหลด

จำนวนชั้นที่พอเหมาะ n – Optimum คือ

$$n_{opt} = \sqrt{\frac{V_m fC}{I_d}} \qquad (2.5)$$

➢ แรงดันกระแสตรงที่สร้างได้จะมีค่าเพียง 67% ของค่าทางทฤษฎีเท่านั้น

2.2 การหาจำนวนชั้นที่พอเหมาะ n – Optimum ที่ได้จากการค้นพบใหม่

การหาจำนวนชั้นที่พอเหมาะ n – Optimum มาจากการนำสูตร

$$\frac{V}{o} = 2nVmax - \frac{I}{fc}\left(\frac{2n^2}{3} + \frac{n^2}{2} - \frac{n}{6}\right)$$

จากนั้น

$$\frac{dV_o}{dn} = 2Vmax - \frac{I}{fc}\left(2n^2 + n - \frac{1}{6}\right) = 0$$

$$n = \left(\frac{I}{2fc}n^2 + \frac{I}{fc}n - 2Vmax - \frac{I}{6fc}\right) = 0$$

$$n = \frac{-\frac{I}{fc} \pm \sqrt{\left(\frac{I}{fc}\right)^2 + 8\frac{I}{fc}\left(2Vmax + \frac{I}{6fc}\right)}}{4\frac{I}{fc}} \qquad (2.6)$$

2.3 การไหลของกระแสไฟฟ้าในวงจรทวีแรงดัน

วงจรทวีแรงดัน (Voltage Multiplier Circuit) เป็นวงจรเร็กติไฟร์ที่สามารเพิ่มแรงดันด้วยตัวเอง โดยสามารถต่อวงจรที่มีแรงดันเป็นสองเท่าหรือสามเท่าของแรงดันที่ขดทุติยภูมิหรือมีค่ามากกว่านี้ การเพิ่มแรงดันสามารถต่อวงจรได้ทั้งแบบฮาล์ฟเวฟหรือฟูลเวฟ แต่วงจรทวีแรงดันสามารถจ่ายกระแสให้โหลดได้ต่ำ เพราะถ้าหากจ่ายกระแสโหลดมีค่ามากๆจะทำให้แรงดันของ วงจรมีค่าลดลง (เกิดค่าแรงดันริปเปิลสูง)

2.3.1.การไหลของกระแสไฟฟ้าในวงจรทวีแรงดัน 2 เท่าแบบฮาล์ฟเวฟ

วงจรทวีแรงดัน 2 เท่าแบบฮาล์ฟเวฟ (Half Wave Voltage Double) แสดงดังรูปที่ 2.4 ซึ่งประกอบด้วยไดโอด D_1 และ D_2 ทำหน้าที่เรียงกระแส และมี C_1 และ C_2 เป็นวงจรฟิลเตอร์ โดย C_1 จะทำการเก็บประจุเมื่อ D_1 นำกระแส และจะทำการคายประจุเมื่อ D_2 นำกระแส

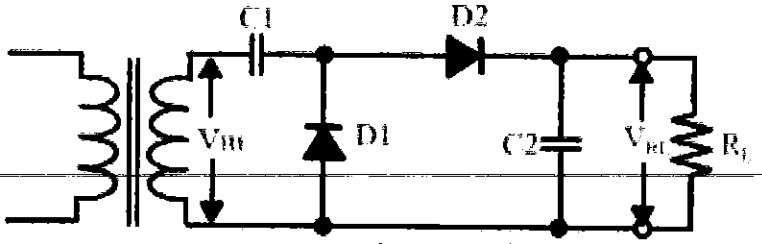

วงจรทวีแรงดัน 2 เท่าแบบฮาล์ฟเวฟ

รูปที่ 2.5 วงจรทวีแรงดัน2เท่าแบบฮาล์ฟเวฟ

เมื่อมีแรงดันไซเกิลลบที่ขดทุติยภูมิ ทำให้ด้านบนเป็นลบ และด้านล่างเป็นบวก ดังนั้น D_1 จะได้รับฟอร์เวิดไบแอส ขณะที่ D_2 ได้รับรีเวิสไบแอส ทำให้ D_2 ไม่นำกระแส ดังนั้นจะมีกระแสไหลผ่าน D_1, D_2 ทำให้ C_1 เก็บประจุ แรงดันตกคร่อม C_1 มีค่าเท่ากับ V_m นั่นคือ $V_{C1} = V_m$

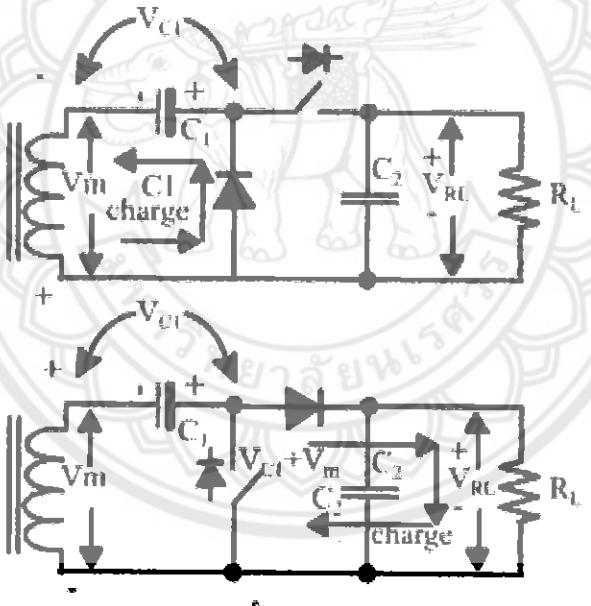

แสดงการทำงานของวงจร

รูปที่ 2.6 แสดงการทำงานของวงจร

และครึ่งไซเกิลบวกที่ขดทุติยภูมิ D_2 ได้รับฟอร์เวิดไบแอส และ D_1 ได้รับรีเวิสไบแอส จึงไม่นำกระแส ในขณะที่ D_2 จะนำกระแส ทำให้มีกระแสไหลผ่าน D_2, C_2 ทำให้ C_2 เก็บประจุมีแรงดันตกคร่อม C_2 มีค่าเท่ากับ $2V_m$ เนื่องจากแรงดันตกคร่อม C_1 มีค่าเท่ากับ $+V_m$ และแรงดันที่

ขดทุติยภูมิมีค่าเท่ากับ แรงดันที่ C_1 จะต่ออนุกรมกับ V_m แรงดันที่ขดทุติยภูมิ นั่นคือ แรงดันที่ป้อนให้กับ D_2 จึงมีค่าเป็น 2 เท่าของอินพุต ($V_{C1} + V_m$) C_1 ในวงจรจะต้องมีค่าทดแรงดันได้เท่ากับ V_m และ C_2 จะต้องมีค่าทนแรงดันได้เท่ากับ 2 V_m และไดโอดในวงจร คือ D_1 และ D_2 จะต้องมีค่า PIV เท่ากับ 2Vm เนื่องจาก C_2 จะเก็บประจุเฉพาะครึ่งไซเกิลบวกเท่านั้น ดังนั้น C_2 จึงสามารถจ่ายกระแสให้กับโหลดได้น้อย

2.3.2. การไหลของกระแสไฟฟ้าในวงจรทวีแรงดัน 2 เท่า แบบฟูลเวฟ

เป็นวงจรทวีแรงดัน 2 เท่าแบบฟูลเวฟ ซึ่งประกอบด้วย ไดโอด D_1 จะทำการเรียงกระแสในไซเกิบบวก และมี C_1 เป็นวงจรฟิลเตอร์ทำหน้าที่กรองแรงดัน ส่วน D_4 ทำหน้าที่เรียงกระแสในไซเกิลลบ และ มี C_2 ทำหน้าที่กรองแรงดัน

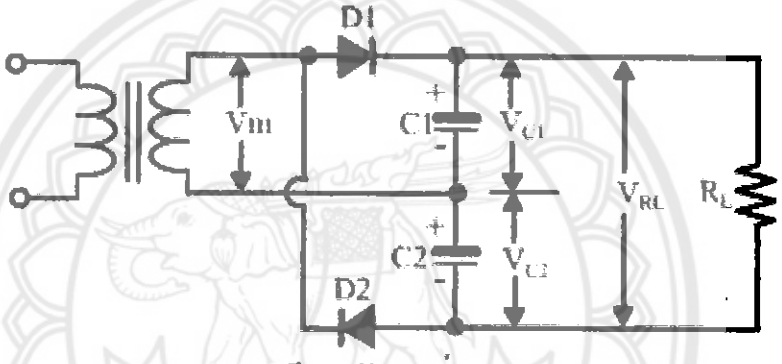

วงจรทวีแรงดัน 2 เท่าแบบฟูลเวฟ

รูปที่ 2.7 วงจรทวีแรงดัน 2 เท่าแบบฟูลเวฟ

เมื่อมีแรงดันไซเกิลบวกป้อนที่ขดทุติยภูมิ ทำให้ด้านบนเป็นบวกด้านล่างเป็นลบ ดังนั้น D_1 จะได้รับฟอร์เวิดไบแอส ส่วน D_2 ได้รับรีเวิสไบแอส ทำให้มีกระแสไหลผ่าน D_1 ผ่าน C_1 ทำให้เก็บประจุ มีแรงดันตกคร่อม C_1 เท่ากับ V_m

2.3.3.การไหลของกระแสไฟฟ้าในวงจรทวีแรงดันแบบnเท่าแบบฮาล์ฟเวฟ

ในบางครั้งแรงดันที่ได้จากวงจรทวีแรงดันแบบ 2 เท่าอาจจะไม่เพียงพอที่จะนำไปใช้งาน ดังนั้น สามารถที่จะต่อวงจรทวีแรงดันมากกว่า 2 เท่า ดังรูปที่ 2.7 เป็นการนำเอาวงจรทวีแรงดัน 2 เท่า แบบฮาล์ฟเวฟมาต่อวงจรเพื่อให้สามารถเพิ่มแรงดันได้มากขึ้น นั่นคือ ถ้าเพิ่ม D_3 และ C_3 จะได้ แรง ดันที่เพิ่มขึ้นเป็น 3 เท่า(Trippler)หรือถ้าเพิ่มวงจรขึ้นอีก คือ D_4 และ C_4 จะเป็นวงจรทวีแรงดันสี่เท่า (Quadrupler) หรือเพิ่มไดโอดและตัวเก็บประจุจำนวน n วงจร ก็จะได้แรงดันเพิ่มขึ้นเป็นจำนาน n เท่า ดังรูปที่ 2.7

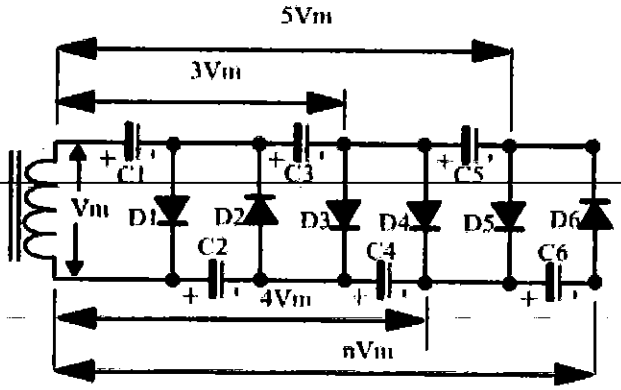

วงจรทวีแรงดันแบบ 3 เท่า

รูปที่ 2.8 วงจรทวีแรงดันแบบ n เท่า

เมื่อพิจารณาวงจรทวีแรงดันสี่เท่าในครึ่งไซเกิลบวก จะทำให้ D_1 นำกระแส ดังนั้น C_1 จะทำการเก็บประจุมีแรงดันตกคร่อมเท่ากับ Vm และขณะเดียวกัน D_3 จะนำกระแส ทำให้ C_3 เก็บประจุมีแรงดันตกคร่อม C_1 และ C_3 รวมเป็นสามเท่า ต่อมาเมื่อมีแรงดันในไซเกิลลบป้อน จะทำให้ D_2 นำกระแส C_2 ทำการเก็บประจุมีแรงดันตกคร่อม C_2 เท่ากับ $2V_m$ และขณะเดียวกัน D_4 นำกระแสทำให้ C_4 ทำการเก็บประจุได้แรงดันตกคร่อม C_4 มีค่าเป็นสี่เท่าของอินพุต

แรงดันที่ตกคร่อม C_2 จะมีค่าเท่ากับ $2V_m$ แรงดันที่ตกคร่อม $V_C = 3V_m$ จะมีค่าเท่ากับแรงดันที่ตกคร่อม C_1 รวมกับแรงดันที่ตกคร่อม C_3 ดังนั้นแรงดันที่จุด C จะมีค่าเท่ากับ

$$V_0 = 3V_m$$

$$V_C = 3V_m$$

แรงดันที่ตกคร่อม C_4 จะมีค่าเท่าแรงดันที่ตกคร่อม C_2 รวมกับแรงดันตกคร่อม C_4 ดังนั้นแรงดันที่จุด D จะมีค่าเท่ากับ

$$V_D = V_{C2} + V_{C4} = 2V_m + 2V_m$$

$$V_D = 4V_m$$

2.3.4. การไหลของกระแสไฟฟ้าในวงจรทวีแรงดันสามเท่าแบบฟูลเวฟ

วงจรทวีแรงดันสามเท่าแบบฟูลเวฟ แสดงดังรูปที่ 2.8 ประกอบด้วยไดโอดเร็กติไฟร์ จำนวน 3 ตัว และตัวเก็บประจุฟิลเตอร์จำวนวนเท่ากัน เมื่อมีแรงดันในไซเกิลลบ จะทำให้ D_1 และ

D_3 นำกระแส ในขณะที่ D_1 นำกระแส C_1 จะทำการเก็บประจุมีแรงดันตกคร่อม C_1 เท่ากับ V_m และในขณะที่ D_3 นำกระแส C_3 จะทำการเก็บประจุทำให้มีแรงดันตกคร่อม C_3 เท่ากับ Vm ต่อมา เมื่อมีแรงดันไซเกิลบวกจะทำให้ D_2 นำกระแสและ C_2 ทำการเก็บประจุแรงดันตกคร่อม C_2 มีค่าเท่ากับ $V_{C1} + V_m = 2V_m$

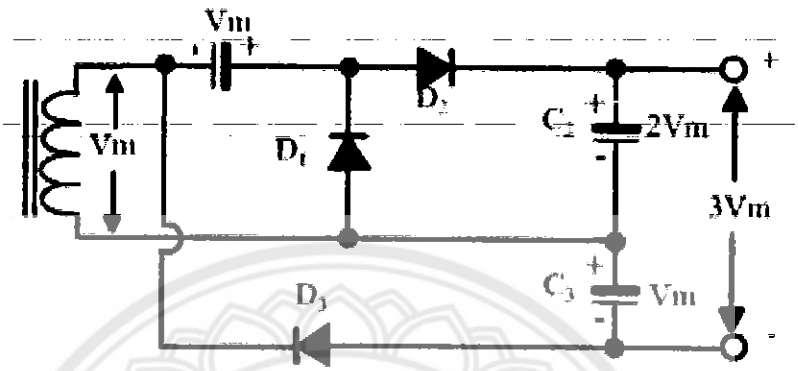

วงจรทวีแรงดันฟลูเวฟสามเท่า

รูปที่ 2.9 วงจรทวีแรงดันฟูลเวฟสามเท่า

แรงดันเอาต์พุตที่นำไปใช้งาน จะนำเอาแรงดันที่ตกคร่อม C_2 และ C_3

$$V_0 = V_{C2} + V_{C3} = 2V_m + V_m$$

$$V_0 = 3V_m$$

2.3.5. การไหลของกระแสไฟฟ้าในวงจรทวีแรงดันสี่เท่าแบบฟูลเวฟ

วงจรทวีแรงดันฟูลเวฟสี่เท่า แสดงดังรูปที่ 2.9 ประกอบด้วยไดโอดและตัวเก็บประจุฟิลเตอร์ 4 ตัว เมื่อมีแรงดันไซเกิลบวกป้อนเข้ามา จะทำให้ไดโอด D_2 และ D_4 นำกระแส ทำให้ C_1 ทำการเก็บประจุผ่านไดโอด D_2 จนมีแรงดันตกคร่อม C_1 เท่ากับ V_m และแรงดันตกคร่อม C_4 มีค่าเท่ากับ $2V_m$

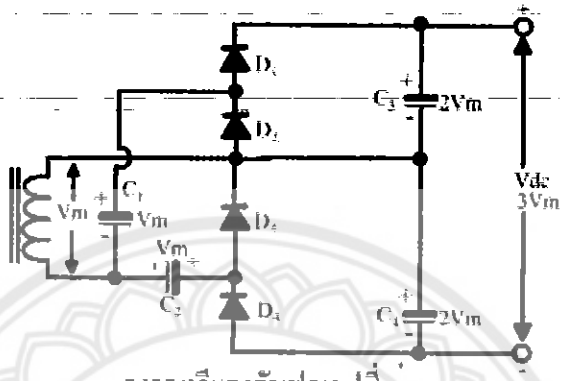

วงจรทวีแรงดันฟูลเวฟสี่เท่า

รูปที่ 2.10 วงจรทวีแรงดันฟูลเวฟสี่เท่า

ในไซเกิลลบ ไดโอด D_1 และ D_3 จะนำกระแส ทำให้ C_3 เก็บประจุผ่าน C_1 ผ่านไดโอด D_1 มีแรงดันตกคร่อม C_3 เท่ากับ $2V_m$ และในขณะเดียวกัน C_4 จะทำการเก็บประจุผ่าน C_2 ผ่าน D_3 ทำให้แรงดันตกคร่อม C_4 มีค่าเท่ากับ 2V

บทที่ 3

วิธีดำเนินงาน

3.1 ออกแบบวงจรทวีแรงดัน

ทำการออกแบบวงจรทวีแรงดันแบบ CockCroft Walton ต่อโหลด

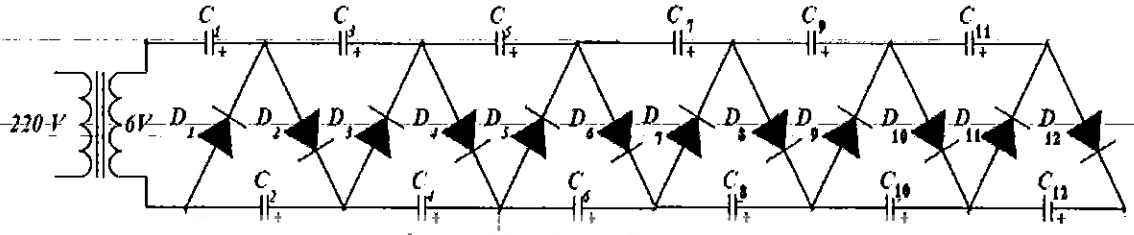

รูปที่ 3.1 วงจรทวีแรงดันที่ออกแบบ

3.2 การเลือกใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับวงจร

เนื่องจากอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ต่อวงจรทวีแรงดันจำเป็นต้องทนต่อแรงดันสูงได้ไม่เช่นนั้นอุปกรณ์จะเกิดการเสียหายและเป็นอันตรายต่อผู้ทดลองได้

อุปกรณ์ที่ใช้ในวงจรมีดังนี้

3.2.1 ตัวเก็บประจุ

ในการทดลองส่วนใหญ่จะใช้ตัวเก็บประจุอิเล็กทรอไลท์จะมีค่าความจุอยู่ในช่วง 1 uF - 30,000 uFขึ้นไป และมีการใช้งานที่แรงดัน ตามที่อยู่บนตัวมันอยู่แล้วเช่น 10V , 16V , 25V, 50V 100V เรานิยมใช้ตัวเก็บประจุชนิดนี้ในวงจรทั่วไป ตัวเก็บประจุชนิดนี้มีใช้ทั้งแบบมีขั้ว และ ไม่มีขั้วค่าความจุ และแรงดันใช้งานจะพิมพ์ตัวเก็บประจุเลย และจะมีแถบสีขาวด้านข้างซึ่งจะแสดงตำแหน่งขาลบ(-) ของตัวเก็บประจุ แต่อาจทนแรงดันจากวงจรทวีแรงดันไม่ได้เราอาจจะต้องใช้ตัวเก็บประจุ เซรามิคแทนโดยมีคุณสมบัติดังนี้ตัวเก็บประจุชนิดนี้จะมีขนาดเล็ก ไม่มีขั้ว ค่าความจุต่ำอยู่ในช่วง พิโก - นาโน (pF - nF) การระบุค่าของตัว เก็บประจุจะเขียนเป็น code และไม่ค่อยระบุการใช้ แรงดัน แต่ปกติจะ ใช้แรงดันที่ 50V 100V 1000V ขึ้นอยู่กับขนาดปกติแล้ว ตัวเก็บประจุชนิดนี้จะใช้ในงานกรองความถี่ พบมากในพวกเครื่องรับ-ส่ง และวงจรทั่วไปเนื่องจากทนแรงดันได้สูงกว่า

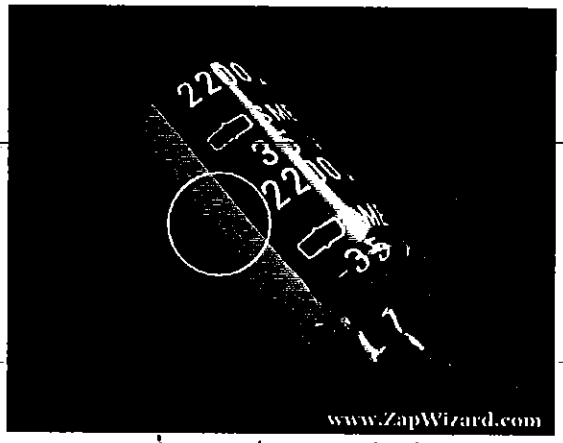

รูปที่ 3.2 ตัวเก็บประจุอิเล็กทรอไลท์

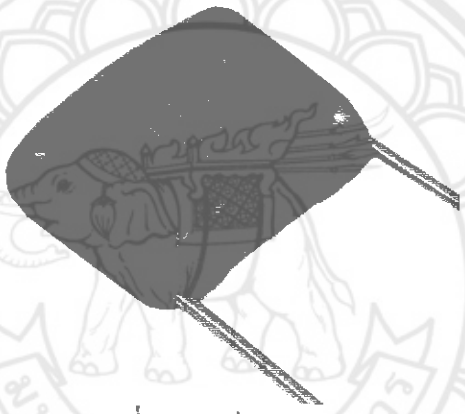

รูปที่ 3.3 ตัวเก็บประจุเซรามิค

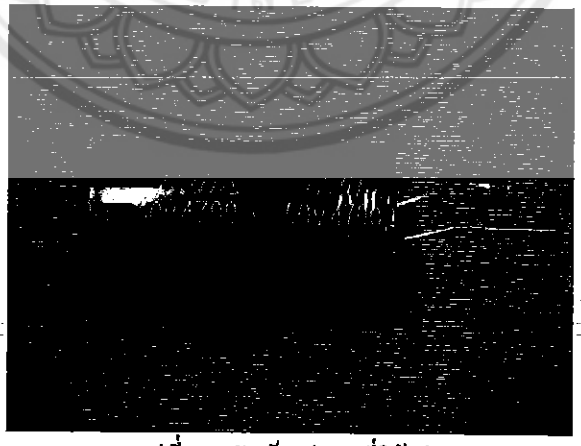

รูปที่ 3.4 ตัวเก็บประจุที่ใช้จริง

3.2.1. ไดโอด

ตารางที่ 3.1 คุณสมบัติของไดโอด

Rating	1N4001	1N4002	1N4003	1N4004	1N4005	1N4006	1N4007	Unit
* Voltage Working Peak Reverse	50	100	200	400	600	800	1000	Volts
*Non–Repetitive Peak Reverse Voltage	60	120	240	480	720	1000	1200	Volts
*RMS Reverse Voltage	35	70	140	280	420	560	700	Volts

ตารางคุณสมบัติข้างบนเป็นส่วนที่ช่วยในการหาไดโอดที่เหมาะสมกับวงจรทวีแรงดันคือไดโอดเบอร์ 1N 4007 เป็นเบอร์ที่ทนแรงดันได้มากที่สุดในเบอร์ต่างๆ

รูปที่ 3.5 ไดโอด เบอร์ 1N4007

3.2.3. ตัวต้านทาน

ในการทดลองนี้เราใช้ตัวต้านทานเป็นโหลดเพื่อจะได้คุมกระแสไฟฟ้าได้โดยใช้ตัวต้านทานปรับค่าได้โดยตัวต้านทานปรับค่าได้มี 2 ชนิดคือ

โอสตัส(2ขั้ว:AและB)

รูปลักษณะของรีโอสตัสแบบต่างๆ ดังรูป3.6 โครงสร้างภายในของรีโอสตัสแบบวงกลม ซึ่งจะเห็นว่าปลายอีกด้านหนึ่งของผิวสัมผัส เมื่อคันกรีดเคลื่อนที่ออกห่างไปจากบริเวณส่วนที่ขั้วต่ออยู่ จะทำให้ความต้านทานเพิ่มขึ้น ซึ่งคันกรีดจะเคลื่อนที่ต่ำลงโดยการหมุนแกนตามเข็มนาฬิกาด้วยเหตุนี้กระแสไฟฟ้าจึงไหลผ่านได้น้อยเนื่องจากค่าความต้านทานที่มีค่ามาก ในทางกลับกันถ้าคันกรีดเคลื่อนที่เข้าใกล้ส่วนปลายที่มีขั้วต่ออยู่จะทำให้ค่าความต้านทานลดลง ซึ่งคันกรีดจะเคลื่อนที่ขึ้นโดยการหมุนแกนทวนเข็มนาฬิกาและกระแสไฟฟ้าที่ไหลผ่านรีโอสตัสในกรณีนี้จะมีค่ามากเนื่องจากค่าความต้านทานที่ลดลงนั่นเอง

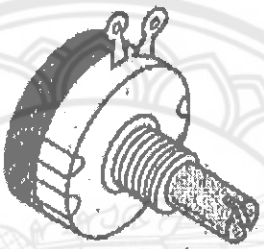

รูปที่ 3.6 รีโอสตัส

-โพเทนชิโอมิเตอร์(3ขั้ว:A,BและC)

รูปแสดงลักษณะภายนอกของโพเทนชิโอมิเตอร์แบบต่างๆ ซึ่งบางครั้งนิยมเรียกอุปกรณ์ชนิดนี้ว่า พอต (Pot) ดังแสดงในรูป ข ความแตกต่างระหว่างโพเทนชิโอมิเตอร์และรีโอสตัส คือ จำนวนขั้วต่อใช้งาน ซึ่งขั้วต่อของโพเทนชิโอมิเตอร์จะมี 3 ขั้ว โดยการนำไปใช้งานสามารถต่อค่าความต้านทานได้ 3 แบบ ได้แก่ ระหว่าง A และ B (X) ระหว่าง B และ C (Y) และระหว่าง C และ A (Z) ส่วนที่เพิ่มเข้ามาที่ทำให้โพเทนชิโอมิเตอร์แตกต่างไปจากรีโอสตัส คือ ขั้วที่ 3 ที่ต่อเข้ากับปลายอีกด้านหนึ่งของแถบค่าความต้านทาน

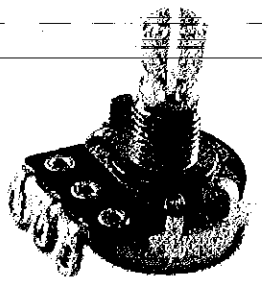

รูปที่ 3.7 โพเทนชิโอมิเตอร์

เราสามารถเลือกใช้ได้ทั้งสองชนิดทำให้ง่ายในการทำให้กระแสไฟฟ้าในแต่ละชั้นของวงจรทวีแรงดันคงที่

3.3 คำนวณวงจรที่ออกแบบมาโดยใช้สูตรหา n – optimize สูตรเดิมและสูตรใหม่ที่ได้จากการคำนวณ

3.3.1 สูตร คำนวณ n – optimize สูตรเดิม

$$n_{opt} = \sqrt{\frac{V_m fC}{I_d}}$$

โดยค่าตัวแปรต่างๆมีดังนี้

f = 50 Hz

c = 4700 ไมโครฟารัด

I = 0.1 A

V = 6 v

วิธีคำนวณ

$$n_{opt} = \sqrt{\frac{6\times\sqrt{2}\times 50\times 4700\times 10^{-6}}{0.1}}$$

ค่าที่ได้เท่ากับ

$$n_{opt} = 4.465$$

3.3.2 คำนวณ n – optimize จากสูตรใหม่จากสูตรเดิม

$$V_o = 2nVmax - \frac{I}{fc}\left(\frac{2n^2}{3} + \frac{n^2}{2} - \frac{n}{6}\right)$$

จากนั้น

$$\frac{dV_o}{dn} = 2Vmax - \frac{I}{fc}\left(2n^2 + n - \frac{1}{6}\right) = 0$$

$$n = \left(2\frac{I}{fc}n^2 + \frac{I}{fc}n - 2Vmax - \frac{I}{6fc}\right) = 0$$

$$n = \frac{-\frac{I}{fc} \pm \sqrt{\left(\frac{I}{fc}\right)^2 + 8\frac{I}{fc}\left(2Vmax + \frac{I}{6fc}\right)}}{4\frac{I}{fc}}$$

โดยค่าตัวแปรต่างๆมีดังนี้

f = 50 Hz

c = 4700 ไมโครฟารัด

I = 0.1 A

V = 6 v

วิธีคำนวณ

$$n = \frac{-\frac{0.1}{50 \times 4700 \times 10^{-6}} \pm \sqrt{\left(\frac{0.1}{50 \times 4700 \times 10^{-6}}\right)^2 + 8\frac{0.1}{50 \times 4700 \times 10^{-6}}\left(2 \times 6 \times \sqrt{2} + \frac{0.1}{6 \times 50 \times 4700 \times 10^{-6}}\right)}}{4\frac{0.1}{50 \times 4700 \times 10^{-6}}}$$

$$n = \frac{-0.425 \pm \sqrt{(0.425)^2 + 8 \times 0.425(16.968 + 0.07)}}{4 \times 0.425}$$

ค่าที่ได้เท่ากับ

n_{opt} = 4.231,-4.731(เลือกใช้ค่าที่เป็นบวก)

3.4 การคำนวณแรงดันที่ออกมาแต่ละ stage

$$V_o = 2nVmax - \frac{I}{fc}\left(\frac{2n^2}{3} + \frac{n^2}{2} - \frac{n}{6}\right)$$

f = 50 Hz

c = 4700ไมโครฟารัด

I = 0.1 A

n = 1,2,3,4,5,6

วิธีทำ

Stage 1

$$V_o = 2 \times 6 \times \sqrt{2} - \frac{0.1}{50 \times 4700 \times 10^{-6}} \left(\frac{2^2}{3} + \frac{1^2}{2} - \frac{1}{6} \right)$$

แรงดันที่ Stage 1 = 16.54 V

ค่าที่ได้ในแต่ละ stage

แรงดันที่ Stage 1 = 16.54 V

แรงดันที่ Stage 2 = 30.95 V

แรงดันที่ Stage 3 = 41.54 V

แรงดันที่ Stage 4 = 46.59 V

แรงดันที่ Stage 5 = 44.41 V

แรงดันที่ Stage 6 = 33.29 V

3.5 การคำนวณหาค่า ripple ของวงจรทวีแรงดัน

$$\delta V = \frac{1(1+1)}{4} \left[\frac{0.1}{50 \times 4700 \times 10^{-6}} \right]$$

f = 50 Hz

c = 4700 μF

I = 0.1 A

n = 1,2,3,4,5,6

วิธีคำนวณ

$$\delta V = \frac{1(1+1)}{4} \left[\frac{0.1}{50 \times 4700 \times 10^{-6}} \right]$$

ripple Stage 1 = 0.21 V

ค่าที่ได้ในแต่ละ stage

ripple Stage 1 = 0.21 V

ripple Stage 2 = 0.62 V

ripple Stage 3 = 1.27 V

ripple Stage 4 = 2.12 V

ripple Stage 5 = 3.19 V

ripple Stage 6 = 4.46 V

3.6 การนำวงจรทวีแรงดันที่ได้ออกแบบมาต่อเป็นวงจรจริง

รูปที่ 3.8 การต่อวงจรทวีแรงดันที่ได้ออกแบบ

3.7 การปล่อยกระแสไฟฟ้าไหลผ่านวงจร

การปล่อยกระแสไฟฟ้าไหลผ่านวงจรเราต้องคุมกระแสในแต่ละ Stage เนื่องจากถ้ากระแสในแต่ละ Stage ไม่เท่ากันจะทำให้คำนวณหาค่า n = optimize ไม่ได้ การคุมกระแสนั้นทำได้โดยการต่อโหลดซึ่งเป็นตัวต้านทานแบบปรับค่าได้เข้าไป

ห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์

5000114
ว 508153 ล.
วล
ธ298ก
2549
e.2

รูปที่ 3.9 การทำการทดลอง

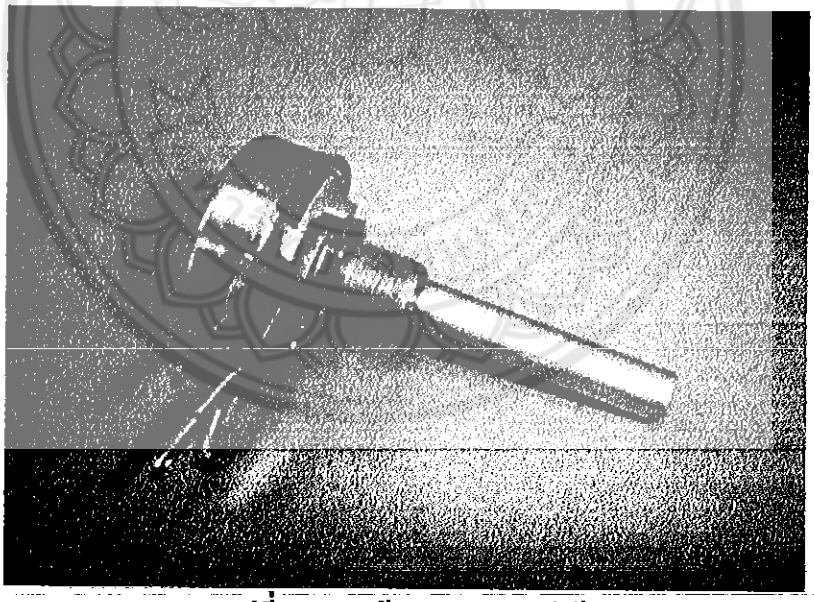

รูปที่ 3.10 ตัวต้านทานปรับค่าได้

3.8 การเก็บค่าต่างๆ และกราฟโดยใช้ออสซิลโลสโคป

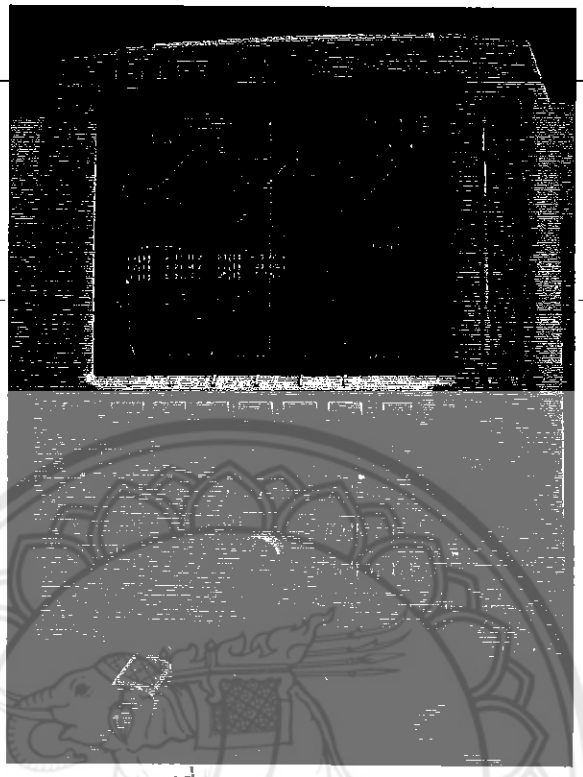

รูปที่ 3.11 ออสซิลโลสโคป

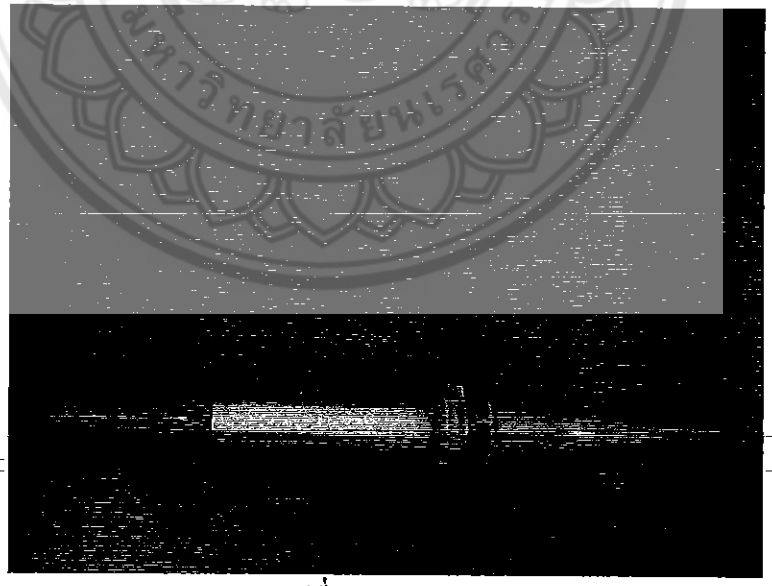

รูปที่ 3.12 สายสโคป

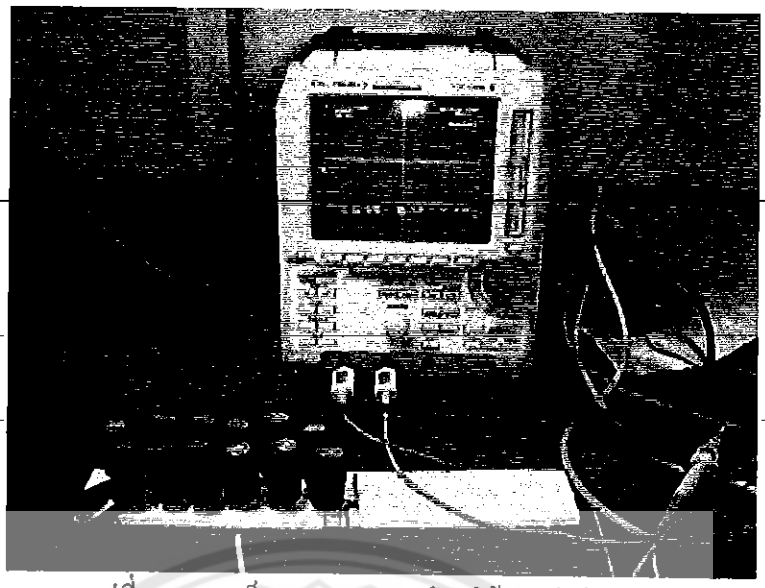

รูปที่ 3.13 การเก็บผลการทดลองโดยใช้ออสซิลโลสโคป

บทที่4

ผลการดำเนินการ

4.1 ผลการทดลองที่ได้จากวงจรทวีแรงดันที่ได้ออกแบบไว้

4.1.1 วงจรทวีแรงดัน 1 Stage

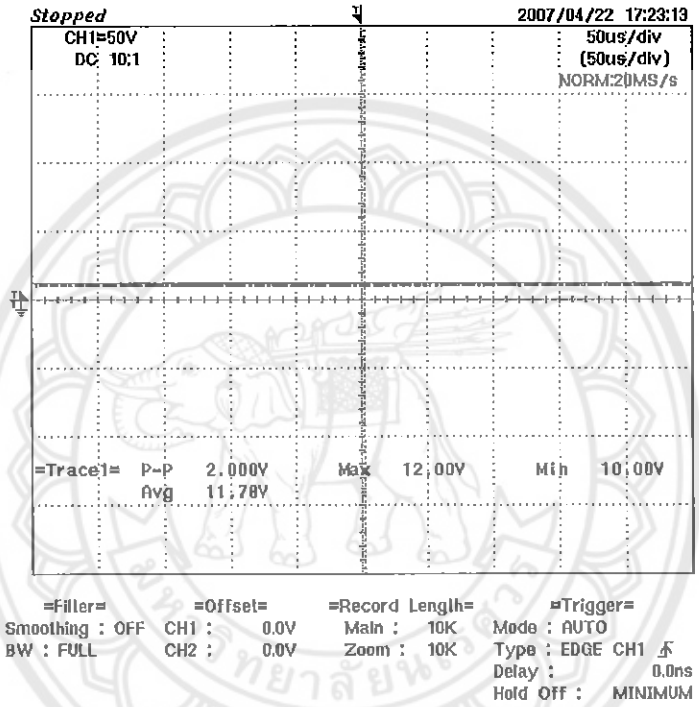

รูปที่ 4.1 แรงดัน 1 Stage

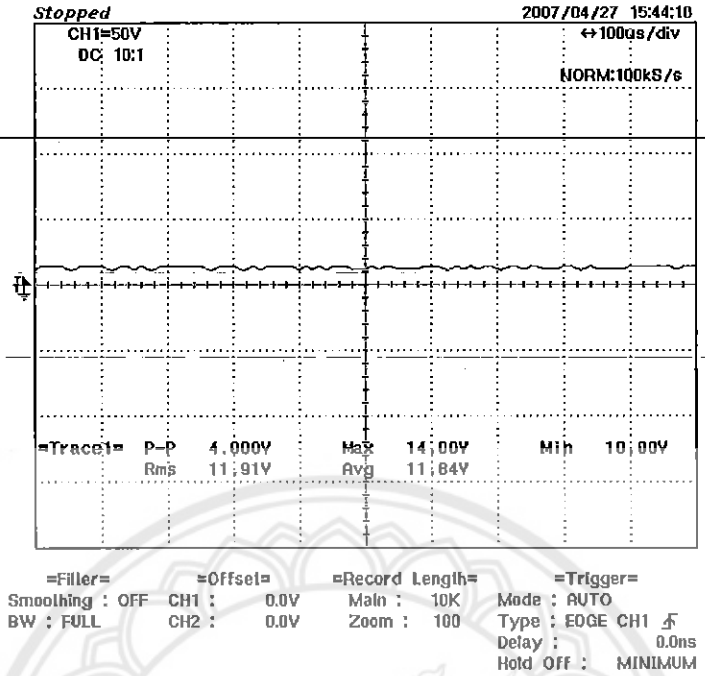

รูปที่ 4.2 ripple voltage ของ 1 Stage

4.1.2 วงจรทวีแรงดัน 2 Stage

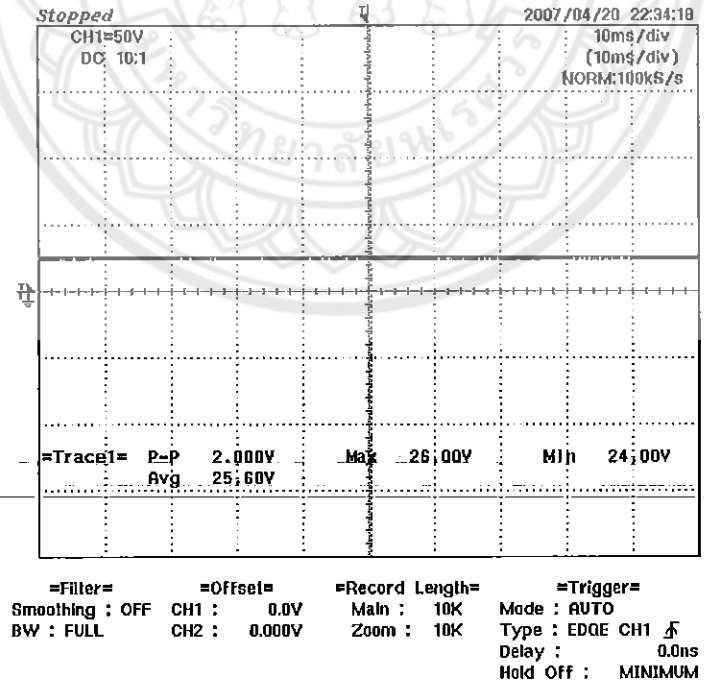

รูปที่ 4.3 แรงดัน 2 Stage

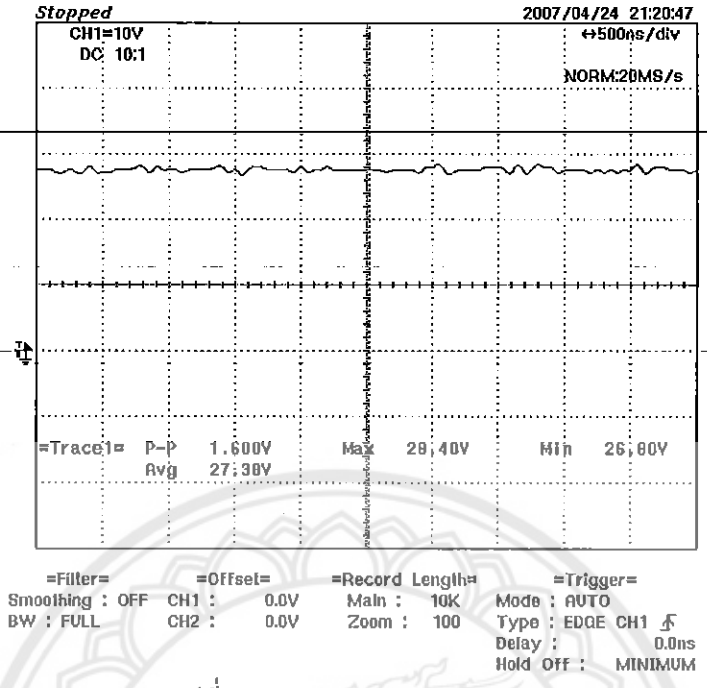

รูปที่ 4.4 ripple voltage ของ 2 Stage

4.1.3 วงจรทวีแรงดัน 3 Stage

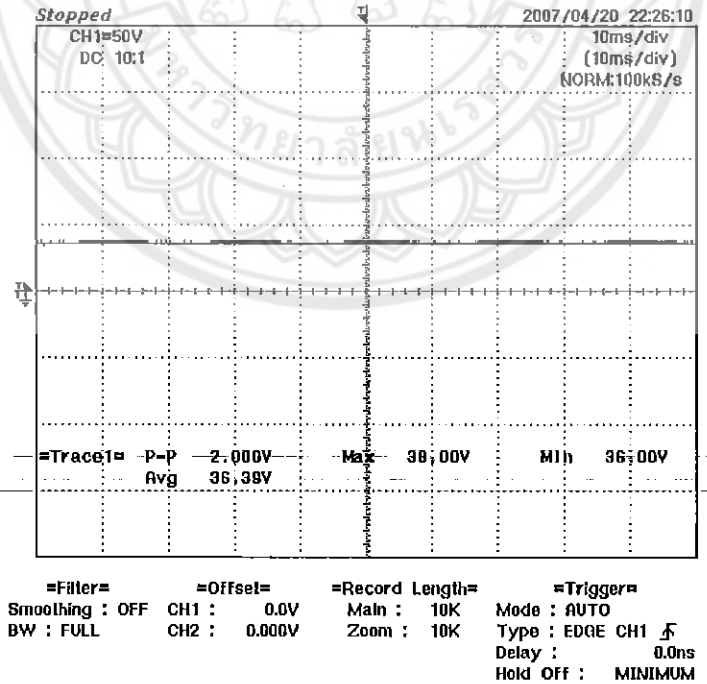

รูปที่ 4.5 แรงดัน 3 Stage

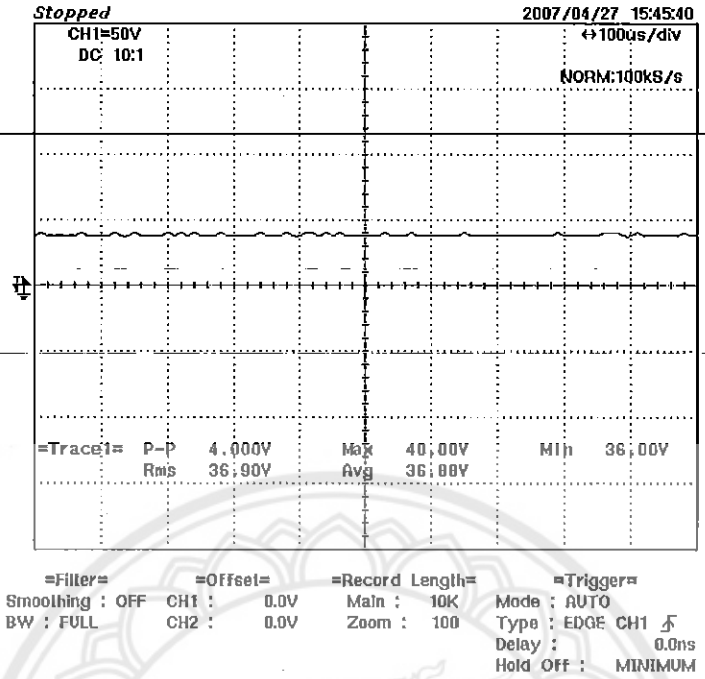

รูปที่ 4.6 ripple Voltage ของ 3 Stage

4.1.4 วงจรทวีแรงดัน 4 Stage

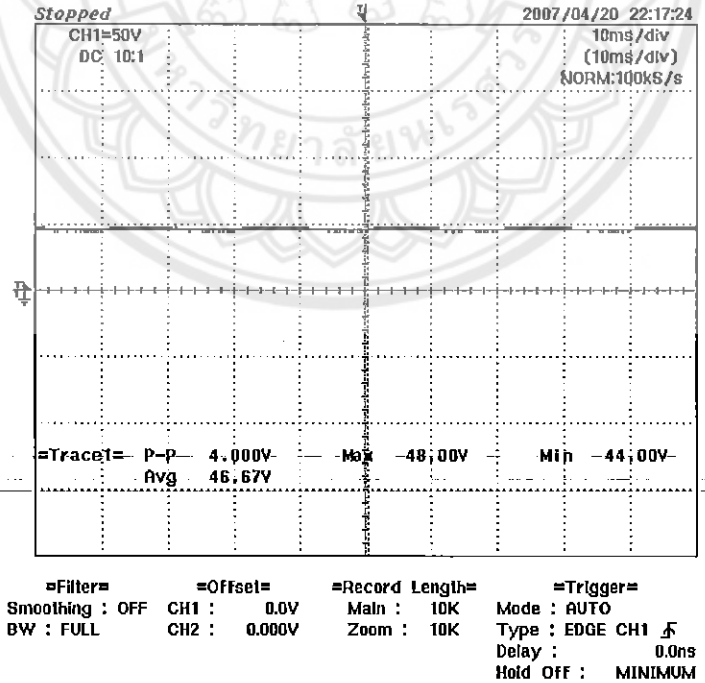

รูปที่ 4.7 แรงดัน 4 Stage

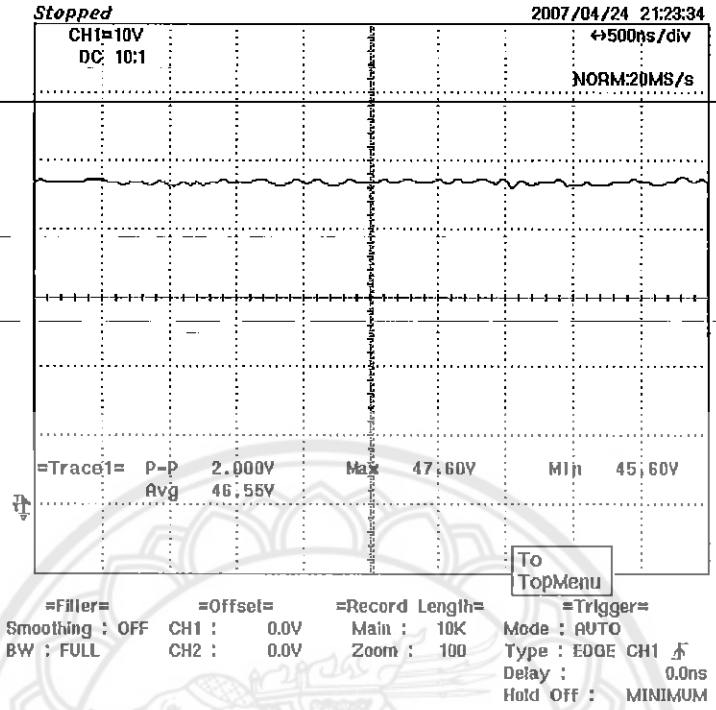

รูปที่ 4.8 ripple voltage ของ 4 Stage

4.1.5 วงจรทวีแรงดัน 5 Stage

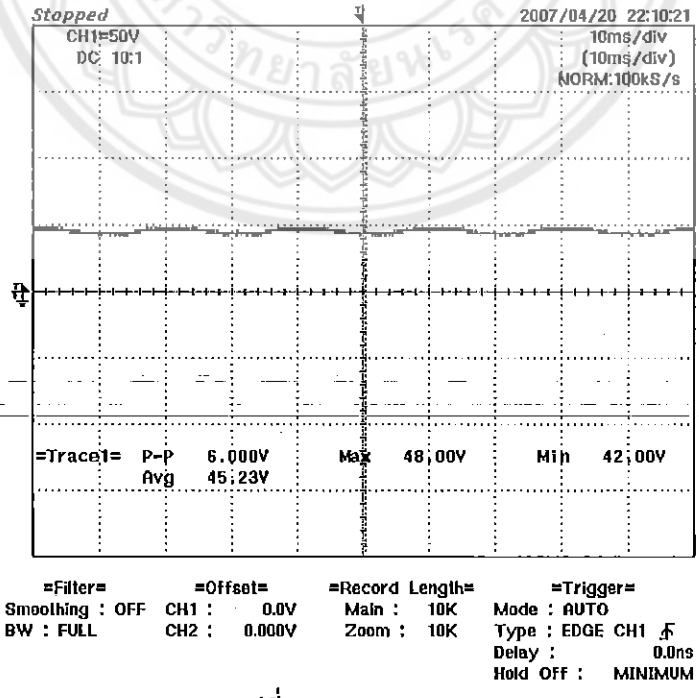

รูปที่ 4.9 แรงดัน 5 Stage

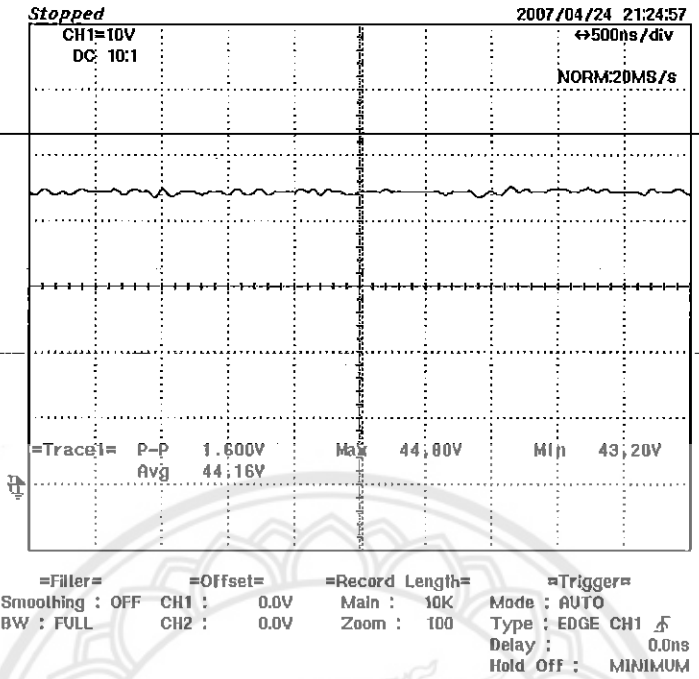

รูปที่ 4.10 ripple voltage ของ 5 Stage

4.1.6 วงจรทวีแรงดัน 6Stage

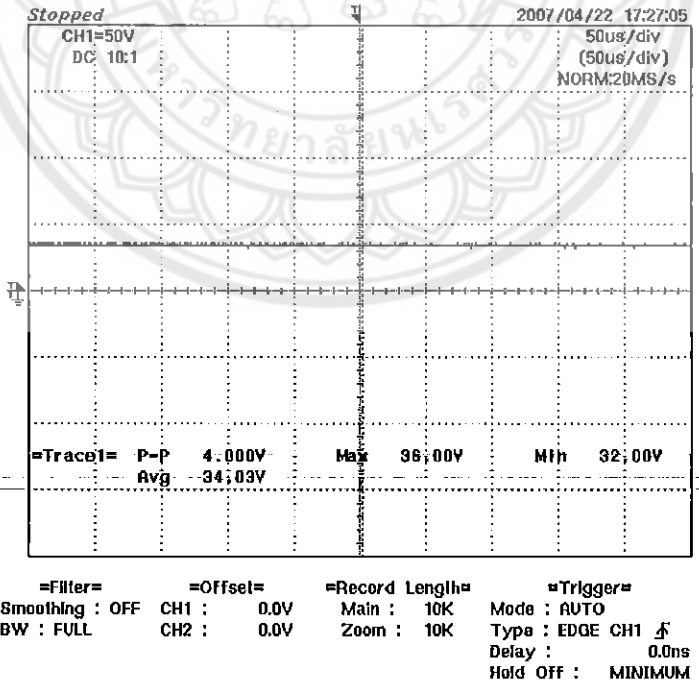

รูปที่ 4.11 แรงดัน 6 Stage

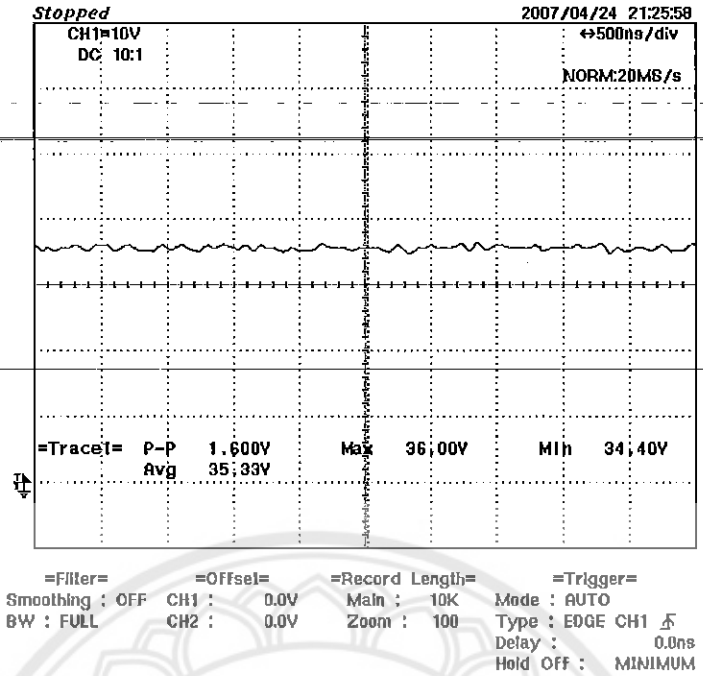

รูปที่ 4.12 ripple voltage ของ 6 Stage

4.2 ผลการคำนวณโดยใช้สูตรทั้ง 2 สูตร

4.2.1 คำนวณ n – optimize โดยใช้สูตรเดิม

$$n_{opt} = \sqrt{\frac{V_m f C}{I_d}}$$

โดยค่าตัวแปรต่างๆมีดังนี้

f = 50 Hz

c = 4700 ไมโครฟารัด

I = 0.1 A

V = 6 v

วิธีคำนวณ

$$n_{opt} = \sqrt{\frac{6\times\sqrt{2}\times 50\times 4700\times 10^{-6}}{0.1}}$$

ค่าที่ได้เท่ากับ

$$n_{opt} = 4.465$$

4.2.1 คำนวณ n – optimize โดยใช้สูตรใหม่

$$V_o = 2nVmax - \frac{I}{fc}\left(\frac{2n^2}{3} + \frac{n^2}{2} - \frac{n}{6}\right)$$

จากนั้น

$$\frac{dV_o}{dn} = 2Vmax - \frac{I}{fc}\left(2n^2 + n - \frac{1}{6}\right) = 0$$

$$\left(2\frac{I}{fc}n^2 + \frac{I}{fc}n - 2Vmax - \frac{I}{6fc}\right) = 0$$

$$n = \frac{-\frac{I}{fc} \pm \sqrt{\left(\frac{I}{fc}\right)^2 + 8\frac{I}{fc}\left(2Vmax + \frac{I}{6fc}\right)}}{4\frac{I}{fc}}$$

โดยค่าตัวแปรต่างๆมีดังนี้

f = 50 Hz

c = 4700 ไมโครฟารัด

I = 0.1 A

V = 6 v

วิธีคำนวณ

$$n = \frac{-\frac{0.1}{50 \times 4700 \times 10^{-6}} \pm \sqrt{\left(\frac{0.1}{50 \times 4700 \times 10^{-6}}\right)^2 + 8\frac{0.1}{50 \times 4700 \times 10^{-6}}\left(2 \times 6 \times \sqrt{2} + \frac{0.1}{6 \times 50 \times 4700 \times 10^{-6}}\right)}}{4\frac{0.1}{50 \times 4700 \times 10^{-6}}}$$

$$n = \frac{-0.425 \pm \sqrt{(0.425)^2 + 8 \times 0.425(16.968 + 0.07)}}{4 \times 0.425}$$

ค่าที่ได้เท่ากับ

$$n_{opt} = 4.231, -4.731$$

***เลือกใช้เฉพาะค่าบวก

4.3 การนำผลการทดลองที่ได้มาเปรียบเทียบการคำนวณ

ตารางที่4.1 เปรียบเทียบ n – optimize จากสูตรทั้งสอง

การทดลอง	สูตรในหนังสือ	สูตรในโครงงาน
4	4.46	4.23

ผลการทดลองได้ Stage ที่ เหมาะสมที่สุด คือ Stage ที่ 4

คำนวณ n – optimize จากสูตรเดิม $n_{opt} = 4.465$ คลาดเคลื่อน 11.625%

คำนวณ n – optimize จากสูตรใหม่ $n_{opt} = 4.231$ คลาดเคลื่อน 5.775%

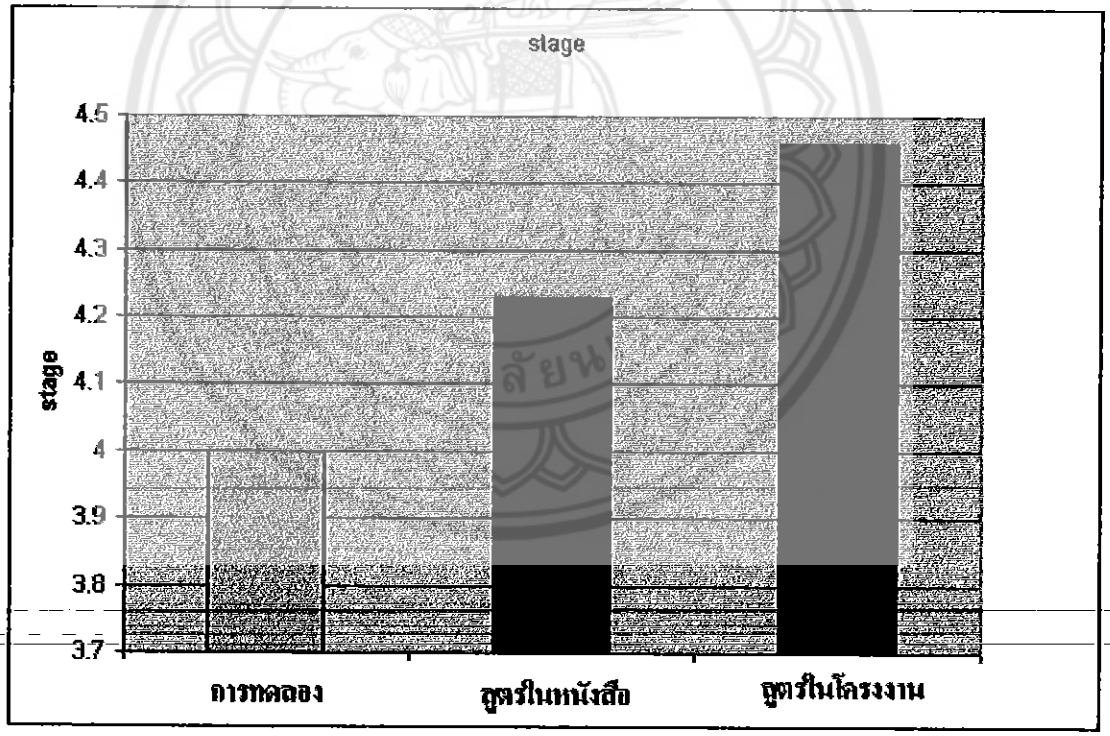

รูปที่ 4.13 กราฟระหว่าง Stage กับ สูตรคำนวณ

4.4 นำผลที่ได้จากการทดลองจริงมาเปรียบเทียบค่าที่ได้จากการคำนวณ

ตารางที่ 4.2 ผลการทดลองแรงดันที่ออกมาจากวงจรทวีแรงดัน

Stage	จากสูตร	จากการทดลอง
1	16.54 V	11.78 V
2	30.95 V	25.60 V
3	41.54 V	36.39 V
4	46.59 V	46.67 V
5	44.41 V	45.29 V
6	33.29 V	34.03 V

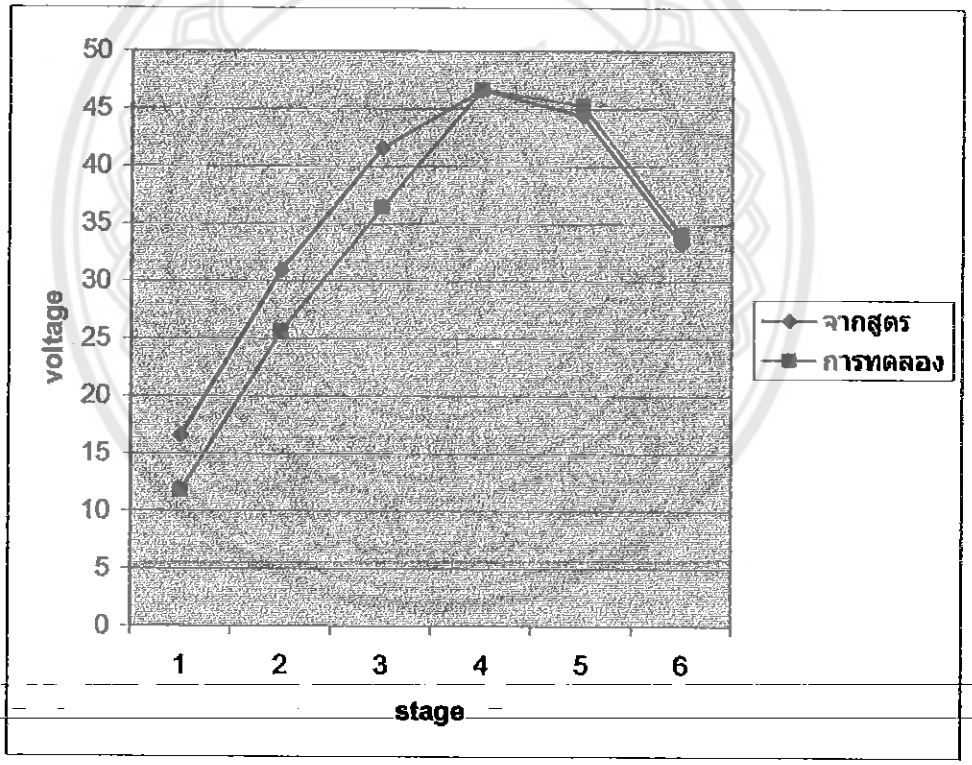

รูปที่ 4.14 กราฟระหว่างแรงดันกับจำนวน Stage

บทที่ 5

สรุปผลการดำเนินงานและข้อเสนอแนะ

5.1. สรุปผลการดำเนินงาน

จากการทดลองจ่ายไฟฟ้าจากแหล่งจ่ายไฟฟ้าแรงดัน 6 V เข้าวงจรทวีแรงดันที่ออกแบบจะได้แรงดันเอาท์พุตจะออกมา จากผลการทดลอง(รูปที่ 4.1 – รูปที่ 4.12)สังเกตว่าจำนวนชั้น (N-Stage) ที่เหมาะสมที่สุดคือชั้นที่ 4 โดยดูจากแรงดันไฟฟ้าที่ออกจากวงจรทวีแรงดันหลังจากการต่อวงจรทวีแรงดัน 4 ชั้นนั้นจะตกลงคือในชั้นที่ 4 นั้น แรงดัน Output เท่ากับ 46.67 V แต่ในชั้นที่ 5 แรงดัน Outputเท่ากับ 45.00 V จากนั้นนำผลการคำนวณที่ได้จากสูตรหา N-Optimizeทั้ง 2 สูตรมาเปรียบเทียบกับผลการทดลอง ซึ่งผลการคำนวณจากสูตรเดิมเท่ากับ 4.465 ผลการคำนวณจากสูตรใหม่กับ 4.231

สรุปการเปรียบเทียบสูตรการคำนวณหา n-Optimize ทั้งสองสูตรได้ว่าสูตรที่ได้ใหม่คลาดเคลื่อน5.775% และสูตรเดิมคลาดเคลื่อน11.625% ดังนั้นสูตรใหม่จึงคำนวณ n – optimizeได้แม่นยำใกล้เคียงกับค่าจริงมากกว่าสูตรเดิม

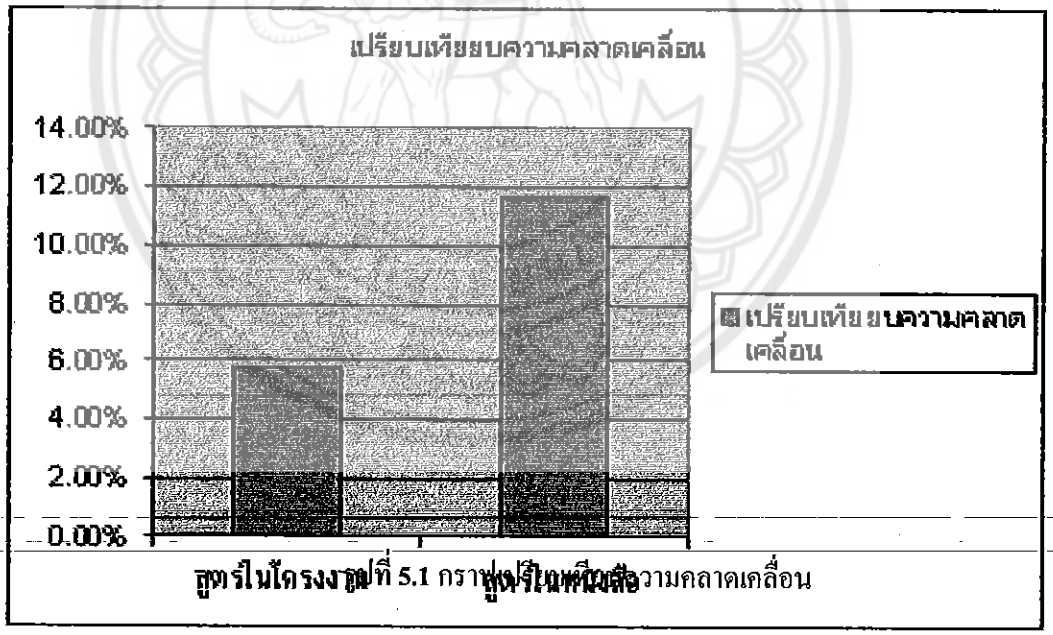

รูปที่ 5.1 กราฟเปรียบเทียบความคลาดเคลื่อน

5.2. ปัญหาและอุปสรรค

1. การเลือกขนาดของตัวเก็บประจุในการคำนวณหาค่าแรงดันขาออกในวงจรทวีแรงดันให้เหมาะสมทำได้ยากและใช้เวลานาน

2. เกิดจากการทดลองคือการที่อุปกรณ์ไม่สามารถทดแรงดันสูงๆได้แต่แก้ปัญหาโดยการต่ออนุกรมและขนานทำให้ปัญหาเรื่องทนแรงดันสูงแก้ได้แต่ก็จะทำให้เกิดแรงดันตกคร่อมที่ตัวอุปกณ์ ดังนั้นผลที่ได้จากการทดลองจึงมีความคลาดเคลื่อน เกี่ยวกับอุปกรณ์ควรเลือกซื้ออุปกรณ์ที่ทนแรงดันสูงๆได้ดีแต่ราคาแพงและหาซื้อยาก

5.3 ข้อเสนอแนะ

อาจนำสูตร ได้มาใหม่นี้ไปพัฒนาเพื่อหาสูตรที่แม่นยำกว่านี้ได้อีก และสามารถนำสูตรนี้ ไปใช้ในการศึกษาค้นคว้าในการเรียนการสอนต่อไป

มหาวิทยาลัยนเรศวร

เอกสารอ้างอิง

[1] "**วงจรทวีแรงดัน**" [Online]. Available http://www.geocities.com/surin_pra/data1.8.htm

[2] Jochen's. "**Basic multiplier circuits**" [Online]. Available http://www.kronjaeger.com/hv/hv/src/mul/

ประวัติผู้เขียนโครงงาน

ชื่อ นายชลัท ไทยสิทธิเวช

ภูมิลำเนา 254 หมู่ 16 ต.หนองไผ่ อ.หนองไผ่ จ.เพชรบูรณ์ 67140

ประวัติการศึกษา

- จบระดับมัธยมจากโรงเรียนเซนโยเซฟศรีเพชรบูรณ์
- ปัจจุบันกำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4
  สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า คระวิศวกรรมศาสตร์
  มหาวิทยาลัยนเรศวร

E-mail : ee-1598@hotmail.com

ชื่อ นายณปกรณ์ อรรคโชติ

ภูมิลำเนา 275/3 หมู่ที่ 2 ต.โพทะเล อ.โพทะเล จ. พิจิตร 66130

ประวัติการศึกษา

- จบระดับมัธยมจากโรงเรียนนครสวรรค์
- ปัจจุบันกำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4
  สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า คระวิศวกรรมศาสตร์
  มหาวิทยาลัยนเรศวร

E-mail : toy_ee@hotmail.com